

Blå målklassning

 SÖDRA

Vatten är grunden till allt liv på jorden

Som skogsbrukare har du ett unikt förhållande till vatten. Få människor är så aktiva nära vatten och har förmåga att påverka vatten i sådan omfattning som du på din skogsegendom. Kunskapen om att den lilla till synes obetydliga bäcken kan vara livsnödvändig för så många arter ger insikt. Vetskapen att du under din tid som skogsägare aktivt gynnat fortlevnaden av vattenlevande arter, är minst sagt något speciellt.

En hög skogsproduktion kräver tydliga naturvärden

Södra och vårt samhälle har bestämt sig. Det är dags att vända trenden och genom ny kunskap bli medvetna om hur viktigt det är att vi alla börjar arbeta mer tillämpat för att säkerställa kvaliteten på våra vattendrag och överlevnaden för insekter, musslor, fiskar och fåglar. För att tydligare synliggöra vattnets värde har Södra varit ledande i att ta fram en blå målklassning, något som nu ingår i samtliga nya gröna skogsbruksplaner.

Naturvärdesbedömning av vattendragets struktur

Första steget i att målklassa ett vattendrag är att göra en naturvärdesbedömning. Vid bedömningen undersöks bland annat naturvärden, påverkan på vattendraget, dess känslighet och kulturhistoriska värden.

Naturvärdesbedömningen innebär att man tittar på vatten- dragets struktur och på så vis bedömer hur

förutsättningarna är för att vattnet ska kunna hysa ett rikt liv. Naturvärden kan till exempel vara tillgång på stora stenar och död ved i vattendraget. Det kan vara en speciell biotop med forssträcka, ett vattenfall eller en naturlig kantzon mot skogen som innehåller träd i olika åldrar.

Påverkan från mänskliga aktiviteter berör både vattendraget, kantzonen och vattenkvaliteten. Påverkan kan bestå av en reglerad vattennivå, vandringshinder för fisk genom felaktiga vägtrummor eller igenslamning som kan ske till följd av bland annat körskador. Kantzonen kan bestå av skog som inte bidrar med död ved, skugga eller näring till bäcken. Vattenkvaliteten kan vara påverkad av till exempel övergödning eller försurning.

Känsligheten bedöms genom hur erosionsbenägen jordarten är vid vattendraget, hur stor lutning marken har mot vattnet och markfuktigheten i kantzonen.

Plusvärden kan vara att det finns kulturhistoriska lämningar eller fornlämningar i anslutning till vattenmiljön. Exempel är gamla kvarnar, stenbroar eller stenfundament.

Blå målklassning – för att kunna prioritera vattenhänsynen

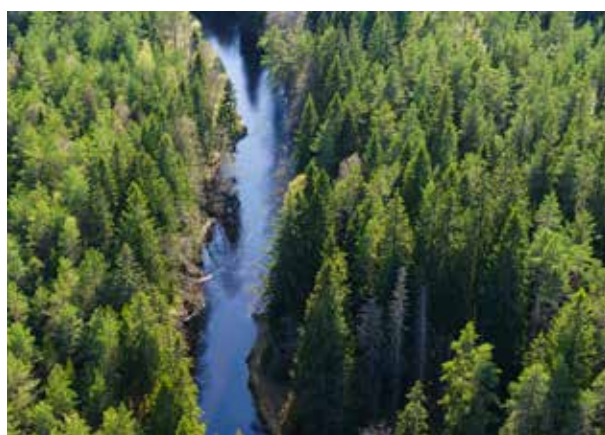
Tanken bakom blå målklassning är densamma som används för avvägning mellan produktion och miljö i skogsbruksplanen. Med en naturvärdesbedömning av vattendragen som stöd anges blå målklassning som visar ambitionsnivån för hänsynen till ett vattendrag och vilka åtgärder som ska göras.

Det finns fyra blå målklasser:

VG	Vattenmiljö med generell hänsyn
VF	Vattenmiljö med förstärkt hänsyn
VS	Vattenmiljö med särskilda åtgärder
VO	Vattenmiljö som lämnas orörd

Värt att veta om skogens vatten

- Mängden fisk påverkas av hur mycket löv som faller ned i vattendraget (stor födoresurs).
- Kantzonen mot vattnet fyller många viktiga uppgifter. Den är dels en egen livsmiljö, en klimatanläggning som reglerar både ljus och temperatur i vattnet och inte minst så är den en energikälla till vattnet!
- I opåverkade skogsbäckar hittar man 30-50 olika arter av småkryp. Mellan 200 och 5 000 individer per kvadratmeter kan finnas.
- Död ved är lika viktigt i vatten som i skogen. Ved i vatten är gömställe för fiskungar, hemmiljö för olika larver och baggar, ett stort skafferi av mat och en reglerare av vattenströmmarna, vilket gör att bottenmaterial kan sorteras och skapa trivsamma miljöer för olika arter och individer.

Vad innebär då de blå målklasserna i det praktiska skogsbruket?

VG – Vattenmiljö med generell hänsyn

Här visar du den hänsyn som normalt krävs enligt skogsbrukets gemensamma målbilder. Bevara och/eller utveckla kantzonen efter de naturgivna förutsättningarna. Sikta på en kantzon som är 5-10 meter på var sida om bäcken.

- Lämna och/eller skapa död ved i vattnet.
- Kör inte närmare vattnet än 10 meter.
- Planera överfarter till icke-känsliga partier.
- Ta hänsyn till eventuella kulturmiljöer.

VF – Vattenmiljö med förstärkt hänsyn

Förstärkt ambition för kantzonen, mängden död ved och hänsynen vid körning.

- Utveckla kantzonen, sikta på en bredd på 15-30 meter på var sida om vattendraget.
- Lämna eller skapa minst åtta bitar död ved per 100 meter vatten.
- Kör inte i kantzonen.
- Minimera överfarter. Överfarter får endast ske med broar eller motsvarande.

VS – Vattenmiljö med särskilda åtgärder

Här är ambitionerna höga. Aktuella åtgärder kan vara återskapande, nyskapande eller restaurering.

Hur dessa åtgärder ser ut avgörs från fall till fall och beroende på målet med insatsen. Exempel kan vara:

- Lägga igen anslutande diken (förhindra igenslamning).
- Återskapa våtmarker för fåglar och vilt (naturens egna reningsverk).
- Skapa lekbottnar för fisk.
- Skapa fria vandringsvägar för fisk.
- Lägga tillbaka stenar i bäckar, åar eller älvfåror (för att gynna reproduktionen av bland annat fisk).
- Återskapa naturliga vattendrag, med tanke på att de exempelvis ska vara slingrande och med naturliga vattennivåer.

VO – Vattenmiljö som lämnas orörd

Känsliga vattenmiljöer som mår bäst av orördhet. Dessa områden har redan eller kan få höga naturvärden.

- Inga körningar eller överfarter.
- Avgränsa området kring vattenmiljön så att det inte skadas.
- VO-området inklusive kantzoner bör klassas som NO-mål i skogsbruksplanen.

